

Світлана Паламар
ORCID iD 0000-0001-6123-241X

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
заступник директора з наукової роботи Педагогічного інституту,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
б-р. Ігоря Шамо, 18/2, 02154, м. Київ, Україна
s.palamar@kubg.edu.ua

Марина Науменко
ORCID iD 0000-0001-8927-4427

викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
б-р. Ігоря Шамо, 18/2, 02154, м. Київ, Україна
m.naumenko@kubg.edu.ua

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

У статті визначено вплив зміни освітніх парадигм на організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти України, в умовах входження її до Європейського освітнього простору. Проаналізовано сучасні дослідження з визначеної теми, з'ясовано, що якість освітнього процесу у вищій школі визначається фахівцем (випускником ЗВО), що володіє знаннями у визначеній галузі на високому рівні, вміє та активно використовує ці знання у практиці своєї діяльності, має сформовані уміння і навички відповідно до обраної ним професії, є компетентним та конкурентоздатним на світовому ринку праці. Опрацьовано результати досліджень Світового банку «Навички для сучасної України» (2015 р.), які показали, що актуальними є когнітивні уміння, самоорганізація, стійкість, командна робота та бажання вчитися, а у перспективі до 2030 року успішними будуть фахівці, що матимуть критичне мислення та проектний підхід до вирішення завдань. Здійснено огляд сучасних освітніх парадигм та представлено їх класифікацію (за Т. Поповою). Визначено чинники, що впливають на якість професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку за результатами опитування студентів 4–5 курсів спеціальності «Дошкільна освіта» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Ключові слова: вихователь дітей дошкільного віку, вища школа, конкурентоздатність, навички Soft Skills, освітні парадигми, професійна компетентність, освітній процес, якість освітнього процесу.

© Паламар С., Науменко М., 2020

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.2.9>

Паламар С., Науменко М., 2020

Вступ. В умовах постійного розвитку та вдосконалення система дошкільної освіти України потребує сучасних підходів до організації освітнього процесу та підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. З метою включення України до європейського освітнього простору, якісна підготовка фахівців дошкільної освіти є головним завданням вищої школи. Зміна освітньої парадигми суттєво впливає на реформи, які реалізують вимоги сучасного суспільства у сфері освітніх послуг.

Національна доктрина розвитку освіти в Україні (2002) підкреслює, що освіта повинна стати стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені.

Якість освітнього процесу у вищій школі, з урахуванням нової освітньої стратегії, визначається фахівцем (випускником ЗВО), що володіє знаннями у визначеній галузі на високому рівні, вміє та активно використовує ці знання у практиці своєї діяльності, має сформовані уміння і навички відповідно до обраної ним професії, є компетентним та конкурентоздатним на світовому ринку праці.

Окрім цього, не слід забувати про лідерські якості особистості, які мають особливе значення в контексті глобалізаційних та інтеграційних тенденцій сучасного суспільства, адже лідерство визначає стратегію життя людини і дає можливість здійснювати самоаналіз та аналізувати інших людей, тобто мета якості (Паламар С.П., Желанова В.В., 2019, С. 102–108).

За результатами досліджень Світового банку «Навички для сучасної України» (2015 р.) в Україні актуальними є когнітивні уміння, самоорганізація, стійкість, командна робота та бажання вчитися (Carpio, Ximena, Kupets, Muller & Olefir. 2017). Суттєвих змін у визначеному переліку не відбулося. Результати дослідження, проведеного Центром «Розвиток КСВ» протягом липня–серпня 2016 року, свідчать про те, що українські роботодавці надають перевагу працевлаштуванню осіб, які успішно володіють такими навичками та вміннями:

- вміння працювати в команді;
- комунікабельність;
- аналітичне мислення;
- здатність швидко навчатися;
- гнучкість;
- відповідальність;
- ініціативність;
- грамотна письмова та усна мова;
- емоційний інтелект.

Респонденти вказаного дослідження у перспективі до 2030 року зазначають, що успішними будуть фахівці, які матимуть критичне мислення та проектний підхід до вирішення завдань (Зінченко А.Г., Саприкіна М.А., 2016. с. 28).

Постановка проблеми. Сучасне суспільство визнає актуальними насамперед такі цінності, як саморозвиток, самоосвіта, самопроєктування, самореалізація та самоактуалізація особистості, що є основою сучасної освітньої парадигми. Це має значний вплив на організацію освітнього процесу у ЗВО, який передбачає відведення значної кількості годин на самоопрацювання навчального матеріалу студентами.

Тому першочерговим завданням для ЗВО, враховуючи інтеграцію України до європейського освітнього простору, є опанування сучасних технологій, форм, методів, прийомів здійснення освітньої діяльності в цілому, та безпосередньо в підготовці конкурентоздатних майбутніх вихователів дітей дошкільного віку з урахуванням визначених цінностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток сучасної освіти України є предметом дослідження у багатьох науковців, зокрема: В. Кремень, Н. Сидорчук, О. Поступна, В. Рябченко, В. Шинкарук, які дають характеристику державній освітній політиці, підіймають актуальні питання у сфері освіти, визначають вектори розвитку та трансформації сучасної освіти.

Питання формування фахової компетентності порушено у дослідженнях Н. Кузьміної, Н. Ничкало, О. Савченко, О. Шиян та ін.

Низка сучасних дослідників працюють над окремими аспектами підготовки вихователів дітей дошкільного віку, зокрема питання формування фахової компетентності висвітлено в працях Г. Беленької, А. Харківської, А. Богуш, Н. Денисенко, О. Кононко, Н. Лисенко, Т. Поніманської та ін.; моделі реалізації професійно-педагогічної підготовки визначено в дисертаційних дослідженнях Т. Жаровцева, О. Пехота, Т. Танько, Г. Троцько та ін.) визначено зміст, етапи, компонентний склад професійно-педагогічної підготовки та запропоновано різні моделі її реалізації.

Г. Беленька (2020) зазначила, що робота з сучасними дошкільнятами, дітьми покоління «Альфа», які значно відрізняються за своїми психологічними характеристиками від усіх попередніх поколінь, а своїми запитаннями, способом мислення та дій нерідко шокують дорослих, вимагає від педагогів не просто швидкої реакції, а й обґрунтованості суджень і варіативності застосування методів педагогічного впливу. Також, дослідниця визначила відмінності у професійній підготовці магістрів і бакалаврів: майбутні магістри мають орієнтуватися в комплексі світоглядних проблем сучасної науки і не просто реалізовувати, а й творити освітню політику держави. Одним із засобів забезпечення ефективності підготовки спеціалістів є побудова освітнього процесу на основі інтерактивних методів навчання (с. 36).

О. Половіна, І. Ліпчевська (2018) у своїх дослідженнях неодноразово наголошували на важливості формування сучасних умінь і навичок у підготовці вихователів дітей дошкільного віку, підвищенню професійної майстерності: «Лише вихователь Майстер, а не вихователь ремісник, здатен реалізовувати реформи, і спрямовувати освіту на новий щабель її розвитку» (с. 92).

О. Мисик (2018) обґрунтувала структуру, компоненти і критерії формування фахової компетентності у майбутніх вихователів дітей дошкільного віку (С. 119–126).

Д. Соммер (2019) пояснив, як і чому освітній універсалізм має значний вплив на «академічну» парадигму з її когнітивними цільовими програмами ранньої підготовки до школи (pp. 193–212).

Освітні парадигми в основі сучасних досліджень визначають у своїх працях Ш. Амонашвілі, О. Бондаревська, С. Гончаренко, О. Ляшенко, Ю. Мальований, О. Савченко, А. Хуторський, І. Якиманська та ін.

Мета статті – проаналізувати сучасні освітні парадигми та виокремити чинники, що впливають на якість професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Цілі статті:

- Визначити вплив зміни освітніх парадигм на організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти України, в умовах входження її до Європейського освітнього простору.

- Проаналізувати сучасні тенденції з визначеної теми.

- Здійснити огляд сучасних освітніх парадигм та представити їх класифікацію.

- Визначити чинники, що впливають на якість професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Приєднання системи вищої освіти України до Європейського освітнього простору безумовно має позитивний характер і сприяє підвищенню ефективності і якості освіти, визнанню української законодавчої бази з освітніх питань, працевлаштуванню спеціалістів на національному, європейському та світовому ринках праці, конкурентоздатності українських ЗВО на ринку освітніх послуг (Мазараки А. А., 2008, с. 102).

Розділяємо думку І. Лісовської (2006), яка зазначила, що якість освіти займає центральне місце у сфері вищої європейської освіти. Оскільки гарантія якості здійснюється на інституційному, національному та європейському рівнях, необхідна розробка взаємних критеріїв і технологій визначення гарантії якості. Дослідниця наголошує, що рушійною силою підвищення якості підготовки конкурентоздатних фахівців є управління, засноване на контролі за дотриманням відповідних вимог до

рівня навчання і забезпечується зовнішніми процедурами ліцензування освітньо-професійних програм, атестації тощо. До основних складників системи управління освітою вона відносить:

- 1) кадрове забезпечення навчального процесу;
- 2) вироблення вимог до контингенту тих, хто навчається;
- 3) визначення характеристик та умов системи атестації тих, хто навчається;
- 4) розробку показників навчально-методичного забезпечення навчального процесу;
- 5) створення рівня і характеристик навчально-лабораторної бази;
- 6) розробку видів і характеристик використання технологій навчання (включаючи самостійну та індивідуальну роботу учня, студента тощо);
- 7) визначення інформаційно-бібліотечного забезпечення навчального процесу (С. 40–41).

Також, І. Лісовська (2006) вказала, що авторитет навчального закладу на ринку освітніх послуг безпосередньо залежить від якості підготовки фахівців, що випускаються. Тому необхідно ефективно використовувати передові методи і види забезпечення освітнього процесу для підвищення якості підготовки фахівців вищої кваліфікації (с. 40).

Визначення нових шляхів якісної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку базуються на сучасних освітніх парадигмах.

Формування освітніх парадигм відбувалось протягом чималого історичного проміжку, окреслюючи стабільність розвитку педагогічної науки.

І. Колеснікова (1995) виокремлює такі історично сталі освітні парадигми:

- «природна педагогіка» (розвивалась у рамках «репродуктивно-педагогічної» цивілізації; відповідає первісному періоду; природа органічно впліталась у природний потік життя дитини і дорослого; кожна людина була причетною до передачі і отриманню знань, вмінь, навичок, досвіду відношень, необхідних для виживання; у ході передачі досвіду трудової діяльності здійснювалось формування

людського образу життя; навчання-виховання залежало від світосприйняття і світорозуміння вчителів);

- «науково-технократична» (розвивалась у рамках «креативно-педагогічної» цивілізації; головною цінністю є «точне» знання, нормою – дотримання чітких правил при передачі його учневі; критерієм істинності знання є тільки практика);

- «езотерична» (розвивалась у рамках як «репродуктивно-педагогічної», так і «креативно-педагогічної» цивілізації; таємна, прихована, призначена для присвячених; сама людина стає основним органом інформаційної взаємодії з Всесвітом);

- «гуманітарна» (розвивалась у рамках цивілізації «педагогіки гуманізму»; формує відношення за типом «суб'єкт–суб'єкт»; учитель і учень постійно знаходяться в стані співробітництва і співтворчості; любов до людини, до дитини – є атрибутами професіоналізму, які породжують віру у творчі здібності і можливості кожного, а терпимість дарує педагогічну мудрість) (С. 84–89).

Т. Попова (2007) класифікує сучасні освітні парадигми у такі групи: історично вироджені, соціетарні, традиційної педагогіки, людино-орієнтовані і гуманістичного навчання. В рисунку 1 представлено парадигми, які увійшли до перерахованих груп (С. 103-104).

Рис. 1. Сучасні освітні парадигми (за Т. Поповою).

Сучасна система освіти України базується на ідеях гуманістичної освітньої парадигми, яка включає в себе особистісно-орієнтований та діяльнісний підходи до організації освітнього процесу у вищій школі. Про це свідчить аналіз Національної доктрини розвитку освіти, де вказано, що створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та суспільства – є пріоритетними напрямками розвитку сучасної освіти, її реформування (Національна доктрина розвитку освіти, 2002. С. 12–24).

Сутність гуманістичної парадигми в освітньому процесі відповідає запитам здобувачів освіти, з притаманними їм сучасними цінностям та взаємодії учасників освітнього процесу, побудованій на особистісно-орієнтованому підході. Впровадження особистісно-орієнтованого підходу в практику роботи ЗВО є одним з головних напрямків удосконалення професійної підготовки майбутніх вихователів. Зазначаємо, що впровадження запропонованої парадигми в процес підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку сприяє формуванню у студентів професійного портфоліо, що включає низку технологій, методів, форм організації роботи з дошкільниками в ЗДО, дидактичних матеріалів, сучасних кейсів та новітніх методик, що базуються на підходах всебічного розвитку особистості дитини, індивідуалізації та співпраці.

Адже якість роботи вихователя залежить не тільки від освітніх програм та матеріально-технічного забезпечення ЗДО, а в першу чергу від сформованої особистості педагога, базових цінностей, культури, його професійних вмінь і навичок, взаємин з колегами, вихованцями, їх батьками. У контексті гуманістичної парадигми, сучасний педагог має прагнути до самовдосконалення та сприяти саморозвитку і самоосвіті, успішно поєднувати теоретичні знання та практичні вміння, використовувати досвід традиційної та доказової педагогіки, бути обізнаним в сучасних питаннях дошкільної освіти, знати та застосовувати сучасні технології, методики та активно впроваджувати власні педагогічні доробки в практику роботи, бути ефективним та критичним відповідно до ситуації, мати об'єктивну самооцінку. Підготовка майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в контексті сучасних освітніх парадигм

Становлення педагога в особистісному та професійному плані відбувається достатньо тривалий період. Становлення особистості молодого фахівця пов'язується з формуванням у нього професійної позиції – визначення свого становища в системі відносин із колегами й дітьми. Період студентства є найсприятливішим віковим періодом для формування пізнавального стилю, розвитку інтелектуальних і творчих здібностей, особистісної культури психічної діяльності, виділення в потоці подій життя часу і сили для особистісного розвитку, долаючи інколи негативні суб'єктивні фактори (самовдоволення, байдужість, закріпачення) (Машовець М. А., Науменко М. С., 2017, С. 42–44).

У цей період формуються моральні установки й ціннісні орієнтації, що відрізняє кожного зі студентів. Як зазначають сучасні науковці, психологічним фундаментом розвитку особистості майбутнього фахівця в галузі дошкільної освіти є такі базові характеристики, як особистісна педагогічна спрямованість, гнучкість, відкритість до нового (Сергеєнкова О., Столярчук О., Коханова О., Пасєка О., 2012, с. 138).

Якість освітньої діяльності студентів та набуття ними конкурентоспроможних здатностей залежить також і від компетентності й професіоналізму викладачів, які вибудовують взаємодію зі студентами на дослідницьких та практико орієнтованих засадах а також від освітніх умов ЗВО (Машовець М. А., Науменко М. С., 2017, С. 42–44).

Л. Карамушка (2000) підкреслює, що для ефективного реагування на освітні запити суспільства в сучасних умовах, вищі навчальні заклади мають відповідати таким вимогам:

а) бути відкритими системами, враховувати зміни, що відбуваються в соціальному середовищі;

б) швидко адаптуватися до нових змін у суспільному розвитку та трансформувати їх у новий зміст навчання, нові освітні й інформаційні технології, нові стратегії взаємодії між учасниками освітнього процесу, нові психологічні характеристики учасників такої взаємодії;

в) бути організаціями, що постійно навчаються та характеризуються: стратегічним мисленням і баченням майбутнього; сильною корпоративною культурою; командним принципом роботи й вільним обміном інформацією;

г) функціонувати на засадах гуманістичного менеджменту, враховуючи специфіку діяльності (навчання, виховання й розвиток особистості майбутнього фахівця) (С. 6–7).

З метою визначення чинників, що впливають на якість професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку ми провели опитування студентів 4–5 курсів спеціальності «Дошкільна освіта» Київського університету імені Бориса Грінченка. Матеріали здійсненого обстеження дозволяють конкретизувати такі чинники, які мають вплив на якість професійної підготовки за обраною спеціальністю на думку здобувачів освіти:

- Професорсько-викладацький склад (культура педагога; висококваліфіковані педагоги, що мають високий рівень професійних знань, умінь, прагнуть до саморозвитку, проактивні та обізнані в сучасних підходах до організації освітнього процесу; цікаві студентській аудиторії та мають практичний досвід у спеціальності «Дошкільна освіта»).

- Доступність освіти (можливість навчання на денній, заочній, дистанційній формі, а також врахуванні інклюзивності освітнього середовища).

- Корпоративна культура (освітній процес побудований з можливостями корпоративної взаємодії у різних аспектах, зокрема наявність корпоративних акаунтів для співпраці, якісна взаємодія з усіма учасниками освітнього процесу, наявність корпоративної етики визначеної у відповідних документах).

- Методична база (сучасна бібліотека, актуальні освітні програми).

- Сучасне освітнє середовище ЗВО (сучасне технічне забезпечення, з ліцензованими пакетами програм, наявність структурних підрозділів для організації позааудиторної діяльності, врахування сучасних тенденцій в освіті: можливості STEAM-освіти).

- Студентоцентризований підхід (врахування можливостей поєднання навчання з професійним розвитком, надання індивідуальних траєкторій і програм навчання, індивідуальні графіки, академічні відпустки).

- Можливість всебічного розвитку (поєднання фахових дисциплін і загальних, дисципліни за вибором).

- Практикоорієнтованість (значна частина освітнього процесу проходить на базах практики).

- Система оцінювання та об'єктивність оцінювання (впровадження Болонської системи освіти сприяє підвищенню якості освіти, оскільки вона передбачає, в першу чергу, відповідальність студента за своє навчання, адже, щоб отримати оцінку, потрібно набрати необхідну кількість балів за кредитно-модульною системою).

- Академічна мобільність (співпраця університету з провідними Європейськими ЗВО, що відкриває можливість впровадження програми «обміну студентами», а також міжнародного стажування для викладачів).

Також вдалося зафіксувати, що головним чинником, який впливає на розвиток професійних навичок і умінь є особистий зразок педагогів, що працюють з ними. У зв'язку з викладеним вище, впровадження гуманістичної парадигми на засадах особистісно-орієнтованого підходу сприятиме підвищенню якості професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку та професійному зростанню педагогів, які активно працюють зі студентами.

Висновки. Заклади дошкільної освіти потребують висококваліфікованих, конкурентноспроможних сучасних вихователів, які мають внутрішню мотивацію до здійснення професійної діяльності, прагнуть до самовдосконалення та саморозвитку, успішно впроваджують теоретичні знання в практиці, опанували сучасні технології та методики, а також володіють навичками Soft Skills. Тому, є підстави вважати, що реформування дошкільної освіти в Україні повинно враховувати запити здобувачів вищої освіти, та вирішувати актуальні проблеми довкілля. В першу чергу акцентувати увагу на підвищення професіоналізму усіх учасників освітнього процесу. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у

впровадженні істотно нових підходів до підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Література

- Паламар С. П., Желанова В. В. Лідерські якості сучасного студента університету у рефлексивному вимірі. *Published by Atlantis Press SARL*. 2019. № 368. С. 102–108.
- Національна доктрина розвитку освіти: Щотижневий збірник актів законодавства. *Офіційний вісник України*. 2002. №6. С.12–24.
- Carpio D., Ximena, Kupets O., Muller N., Olefir A. (2017). Skills for a Modern Ukraine. Overview booklet. *World Bank, Washington, DC*. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO.
- Зінченко А. Г., Саприкіна М. А. Навички для України 2030: погляд бізнесу. Київ, 2016. 36 с.
- Беленька Г. В. Інтерактивні методи навчання як засіб розвитку критичного мислення студентів. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. 2020. № 16. С. 33–45.
- Половіна О. А., Ліпчевська І. Л. Актуальні проблеми перспективності змісту сучасної дошкільної освіти. *Молодий вчений*. 2018. № 8.1. С. 89–93.
- Мисик О.С. Методологічні аспекти формування фахової компетентності в майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Педагогічний альманах*. 2018. № 38. С. 119–126.
- Sommer D. (2019) Early Childhood Education (ECE) in the Nordic Countries: Universal Challenges to the Danish Model – Towards a Future ECE Paradigm. *Nordic Families, Children and Early Childhood Education* (pp. 193-212). Retrieved from https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-16866-7_10
- Мазараки А. А. Модернізація вищого образования в Украине в контексте Европейской интеграции. *Финансы: Теория и Практика*. 2008. №2. С. 102–104.
- Лісовська І. М. Особливості сучасного управління освітою в контексті євроінтеграції України. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2006. № 25. С. 39–47.
- Колесникова И. А. Педагогические цивилизации и их парадигмы. *Педагогика*. 1995. №6. С. 84–89.
- Попова Т. М. Сучасні освітні парадигми і дидактика фізики. *Серія педагогічна: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка*. 2007. № 13. С. 101–104. doi: <https://doi.org/10.32626/2307-4507.2007-13.101-104>
- Машовець М. А., Науменко М. С. Формування конкурентноспроможного фахівця дошкільної освіти в умовах євроінтеграції. *Молодий вчений*. 2017, № 50.2 (10.2). С. 42–46.

- Сергеєнкова О., Столярчук О., Коханова О., Пасєка О. Педагогічна психологія. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
- Психологія управління закладами середньої освіти : монографія / Л.М. Карамушка. Київ : Ніка-Центр, 2000. 332 с.
- Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О., Хору́жа Л. Л., Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія. ВП «Едельвейс». 2012. С. 126–127.
- Беленька Г. В., Кондратець І. В. The formation and development of a child's skills to be free in the conditions of kindergarten. *The potential of modern science*. 2019. № 3. С. 61–69.

References

- Zhelanova, V., Palamar, S. & Yepikhina, M. (2019). Leadersjki jakosti suchasnogho studenta universytetu u refleksyvnomu vymiri [Leadership Qualities of a Modern University Student in the Reflexive Dimension]. *Published by Atlantis Press SARL*. № 368. pp. 102–108
- Nacionaljna doktryna rozvytku osvity: Shhotyzhnevyy zbirnyk aktiv zakonodavstva [National Doctrine of Educational Development: A Weekly Collection of Legislative Acts]. (2002). *Official Newsletter of Ukraine*. № 6. 12–24
- Carpio, D., Ximena, Kupets, O., Muller, N. & Olefir, A. (2017). Skills for a Modern Ukraine. Overview booklet. *World Bank, Washington, DC*. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO
- Zinchenko, A. G. & Saprykina, M. A. (2016). Navychky dlja Ukrajinj 2030: pohljad biznesu [Competencies for Ukraine 2030: business perspective]. Kyiv, Ukraine. p. 36
- Belenkaya, A. V. (2020). Interaktyvni metody navchannja jak zasib rozvytku krytychnogho myslennja studentiv [Interactive teaching methods as a means of developing students' critical thinking]. *Relevant problems of psychology: a collection of scientific works of the G.S. Kostyuk Institute of Psychology of the NAPS of Ukraine*. Kharkiv. Vol. IV. Psychology of preschooler development. Ed. 16. 33–45
- Polovina, E. A. & Lipchevskaya, I. L. (2018). Aktualjni problemy perspektyvnosti zmistu suchasnoj doshkilnoj osvity [Actual problems of perspectiveness of content of modern preschool education]. *Young Scientist*. № 8.1. 89–93
- Mysyk, O. S. (2018). Metodologichni aspekty formuvannja fakhovoji kompetentnosti v majbutnikh vykhovateliv ditej doshkilnogho viku [Methodological aspects of formation of professional competence in the future tutors of preschool children]. *Pedagogical almanac*. No. 38. 119–126
- Sommer, D. (2019) Early Childhood Education (ECE) in the Nordic Countries: Universal Challenges to the Danish Model – Towards a Future ECE Paradigm. *Nordic Families, Children and Early Childhood Education* (pp. 193–212). https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-16866-7_10
- Mazaraki, A. A. (2008). Modernizacija vysshego obrazovanija v Ukraine v kontekste Evropejskoj integracii [Modernization of higher education in Ukraine in the context of European integration]. *Finance: Theory and Practice*. №2. 102–104

- Lisovska, I. M. (2006). Osoblyvosti suchasnogho upravlinnja osvitoju v konteksti jevrintegraciji Ukrajiny [Features of modern education management in the context of Ukraine's European integration]. *Humanitarian Newsletter of Zaporizhzhya State Engineering Academy (ZSEA)*. № 25. 39–47
- Kolesnikova, I. A. (1995). Pedagogicheskie civilizacii i ih paradigmy [Pedagogical civilizations and their paradigms]. *Pedagogy*. №6. 84–89
- Popova, T. M. (2007). Suchasni osvitni paradyghmy i dydaktyka fizyky [Modern educational paradigms and didactics of physics]. *Pedagogical Series: Collection of Scientific Papers of Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University*. № 13. 101-104. doi: <https://doi.org/10.32626/2307-4507.2007-13.101-104>
- Mashovets, M. A. & Naumenko, M. S. (2017). Formuvannja konkurentnospromozhnogho fakhivcja doshkiljnoji osvity v umovakh jevrintegraciji [Formation of the competitive specialist of preschool education in the conditions of european integration]. *Young Scientist*. № 50.2 (10.2). 42–46
- Sergeyenko, O., Stolyarchuk, O., Kohanova, O. & Paseka, O. (2012). Pedagoghichna psykholohija [Pedagogical psychology]. Educ. manual. Kyiv: Center for Educational Literature, 168 p.
- Psykhologhija upravlinnja zakladamy serednjoji osvity [Psychology of management of secondary education institutions]: monograph / L.M. Karamushka. Kyiv: Nika-Center, 2000. 332 p.
- Ogneviuk, V., Sysoieva, S. & Khoruzha L. (2012). Osvitologhija: vytoky naukovogho naprjamu [Education: the origins of the scientific direction]: Monograph. Edelweiss Company, 126–127
- Belenkaya A. V. & Kondratets I. V. (2019). The formation and development of a child's skills to be free in the conditions of kindergarten. *The potential of modern science*. № 3. 61–69

**ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ
ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА
В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПАРАДИГМ**

Светлана Паламарь, кандидат педагогических наук,
старший научный сотрудник, заместитель директора по научной работе

Педагогического института,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
б-р Игоря Шамо, 18/2, 02154, г. Киев, Украина.
s.palamar@kubg.edu.ua

Марина Наumenко, преподаватель кафедры дошкольного образования

Педагогического института,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
б-р Игоря Шамо, 18/2, 02154, г. Киев, Украина.
m.naumenko@kubg.edu.ua

В статье определено влияние изменения образовательных парадигм на организацию образовательного процесса в учреждениях высшего образования Украины, в условиях вхождения ее в Европейское образовательное пространство. Проанализированы современные исследования по определенной теме, установлено, что качество образовательного процесса в высшей школе, определяется специалистом (выпускником ЗВО), который обладает знаниями в определенной области на высоком уровне, умеет и активно использует эти знания в практике своей деятельности, имеет сформированные умения и навыки в соответствии с выбранной им профессией, компетентен и конкурентоспособен на мировом рынке труда. Обработаны результаты исследований Всемирного банка «Навыки для современной Украины» (2015), которые показали, что актуальны когнитивные умения, самоорганизация, устойчивость, командная работа и желание учиться, а в перспективе до 2030 года успешными будут специалисты, которые будут иметь критическое мышление и проектный подход к решению задач. Осуществлен обзор современных образовательных парадигм и представлена их классификация (за Т. Поповой). Определены факторы, влияющие на качество профессиональной подготовки будущих воспитателей детей дошкольного возраста по результатам опроса студентов 4-5 курсов специальности «Дошкольное образование» Киевского университета имени Бориса Гринченко.

Ключевые слова: *воспитатель детей дошкольного возраста, высшая школа, конкурентоспособность, навыки Soft Skills, образовательные парадигмы, профессиональная компетентность, образовательный процесс, качество образовательного процесса.*

PREPARATION OF FUTURE TUTORS OF PRESCHOOL CHILDREN IN THE CONTEXT OF MODERN EDUCATIONAL PARADIGMS

Svitlana Palamar, Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Researcher, Deputy Director for Scientific Work of the Pedagogical Institute,
Borys Grinchenko Kyiv University,
18/2 Igor Shamo b-r, 02154 Kyiv, Ukraine,
s.palamar@kubg.edu.ua

Maryna Naumenko, Lecturer, Department of Preschool Education, Pedagogical Institute,
Borys Grinchenko Kyiv University,
18/2 Igor Shamo b-r, 02154 Kyiv, Ukraine,
m.naumenko@kubg.edu.ua

The article identifies the impact of changing of educational paradigms on the organization of the educational process in the institutions of higher education of Ukraine, in terms of its integration into the European educational space. Modern researches on a certain topic are analyzed, taking this into account, it was found out that the quality of the educational process in a higher education institution (HEI) is determined by a specialist

(graduate of HEI), who possesses a high level knowledge in a certain domain, is able to use and actively uses this knowledge in the practice of his activity, has the developed competences and skills in accordance with the chosen profession, is competent and competitive in the world labor market. The analyzed results of the World Bank's research on "Skills for Contemporary Ukraine" (2015) have shown that cognitive skills, self-organization, resilience, teamwork and the desire to learn are relevant, and that by 2030, professionals with critical thinking and a project-based approach to solving problems will succeed. The stages of formation of educational paradigms, the formation of which took place over a long historical period, outlining the stability of the development of pedagogical science, are analyzed.

The modern educational paradigms are reviewed and their classification is presented (by T. Popova). It was established that the essence of the humanistic paradigm in the educational process, built on a personality-oriented approach, meets the needs of students, with their inherent modern values and interaction of participants in the educational process. In the context of the humanistic paradigm, the modern educator must strive for self-improvement and promote self-development and self-education; successfully combine theoretical knowledge and practical skills; use the experience of traditional and evidence-based pedagogy; be aware of modern preschool education, know and apply modern technologies, methods and actively implement own pedagogical achievements in practice; be effective and critical in accordance with the situation; have an objective self-assessment. The factors influencing the quality of vocational training of future preschool tutors were determined according to the results of a survey of 4-5 pre-school students of the specialty "Preschool Education" of the Borys Grinchenko Kyiv University.

Keywords: *pre-school tutor, higher education institution, competitiveness, Soft Skills competencies, educational paradigms, professional competence, educational process, quality of educational process.*